

Johtočála 2025-32

Dáhton01.07.2025

Buhtada johtočállaga: 2024-23

Njuolggadus boazodoalu árrapenšuvnna birra - kommentárat njuolggadussii

Kommentárat ja čilgehusat boazodoalu árrapenšuvnna njuolggadussii

Sisdoallu

Álggahus	3
Obbalašgovva rievdadusaid badjel	3
Njuolggadusrievdadusat mat čuvvot boazodoallošiehtadusa 2024/2025	3
Njuolggadusa mearrádusat	4
§ 1. Ulbmil.....	4
Kommentárat mearrádussii.....	4
§ 2. Doaibmaviidodat.....	4
Kommentárat mearrádussii.....	4
§ 3. Definišuvnnat	4
Kommentárat njuolggadussii	5
§ 4. Daguheapmi ja heaittiheapmi.....	5
Kommentárat mearrádussii.....	6
§ 5. Bissovašvuohta ealáhusas	7
Kommentárat mearrádussii.....	7
§ 6. Ahkemearit	7
Kommentárat mearrádussii.....	8
§ 7. Refereansabohtu	8
Kommentárat mearrádussii.....	8
§ 8. Boahtogáibádusat ovttaoalbmopenšuvnna juolludeapmái	9
Kommentárat mearrádussii.....	10
§ 9. Lassigáibádus guovtteolbmopenšuvnna juolludeapmái	11
Kommentárat mearrádussii.....	11
§ 10. Guovtteolbmopenšuvnna juohkin	11

Kommentárat mearrádussii.....	11
§ 11. Ovttahttin ja unnideapmi	11
Kommentárat mearrádussii.....	12
§ 12. Ohcamiid sisasádden ja giedahallan.....	12
Kommentárat mearrádussii.....	13
§ 13. Árrapenšuvvna meroštallan ja máksin	14
Kommentárat mearrádussii.....	14
§ 14. Ovdagihtii lohpadus	14
Kommentárat mearrádussii.....	15
§ 15. Máksomearit.....	15
Kommentárat mearrádussii.....	15
§ 16. Bearráigeahčču.....	15
Kommentárat mearrádussii.....	16
§ 17. Maŋŋelmáksin ja ruoktotmáksin boasttomáksimiid geažil	16
Kommentárat mearrádussii.....	16
§ 18. Váidin	17
Kommentárat mearrádussii.....	17
§ 19. Fápmuibohtin	17
Kommentárat mearrádussii.....	17

Álggahus

Boazodoalu árrapensuvvna ortnet lea mearriduvvon boazodoalu árrapensuvvna njuolggadusas.

Njuolggadusas lea láhkavuodđu boazodoallolága § 82a ja Stuoradikki jahkásaš áššemearrádusas boazodoallošiehtadusa birra.

Dat kommentárat leat biddjon njuolggadussii maŋŋel rievdadusaid boazodoallošiehtadusas 2024/2025, mat bohte fápmui suoidnemánu 1. beaivvi 2024.

Obbalašgovva rievdadusaid badjel

Njuolggadusrievdadusat mat čuvvot boazodoallošiehtadusa 2024/2025

§ 4 goalmát lađas vuosttaš čuokkis: Mearrádusas lea eará sátnádeapmi. Ráddjejummi ahte oažžu eaiggádit “gitta 20 heakka geahču vuolde” lea rievdaduvvon ahte oažžu eaiggádit “gitta 20 heakka iežas mearkkas”.

§ 15: Máksomearit ovttalbmopenšuvnnas ja guovttiolbmopenšuvnnas leat lassánan 210 000 ruvdnui ja 300 000 ruvdnui jahkásaččat.

Njuolggadusa mearrádusat

§ 1. Ulbmil

Árrapenšuvdna dán njuolggadusa mielde galgá leat mielde álkidahttime buolvamolsuma boazodoalus, sidjiide geain váldooassi sisaboadus lea bohtán boazodoalus. Ortnet galgá maiddáai váikkuhit dasa ahte boazolohku ja barggolašvuodastruktuva heivehuvvo ealáhusa resursa- ja sisaboahtovuđđosii.

Gáldu: [Forskrift om tidligpensjon i reindriften](#) (Lovdata)

Kommentárat mearrádussii

Mearrádus addá dieđuid čálgoortnega ulbmila birra. Jus eará mearrádusaid dulkodettiin šaddá eahpesihkarvuohta, de sáhtta ulbmil geavahuvvot relevántta dulkonmomeanttan.

§ 2. Doaibmaviidodat

Dát njuolggadus gusto siidaoasi daguheami oktavuodas eará olbmuid dahje heaittiheami oktavuodas. Siidaoassi mii heaittihuvvo dahje daguhuvvo eará olbmui sáhtta juogo leat oktasaš siidaoassi náittosguimmiin/ovttasássiin, dahje siidaoassi man jođiheaddji fuolaha akto.

Njuolggadus ii gusto siidaoasi jođiheaddjái/jođiheddjiide gii/geat leat ožžon nuppástuhttinbálkká, heaittihanbálkká dahje geain lea lonistuvvon siidaoassi ja leat vuostávdán lonistansupmi Boazodoalu Ovddidanfoandda njuolggadusa ovddeš njuolggadusaid mielde.

Gáldu: [Forskrift om tidligpensjon i reindriften](#) (Lovdata)

Kommentárat mearrádussii

Eai leat kommentárat.

§ 3. Definišuvnnat

Dán njuolggadusas oaivvilda

- refereansaáigodat: vihtta oktilaš jagi, main maŋemus jahki lea guokte jagi ovdal ohcanjagi,
- refereansabohtu: supmi dáin: boazodoalu ealáhusbohtu ja máksojuvvon buohcanruđat mat leat dinejuvvon boazodoalus refereansaáigodagas, juhkkjuvvon viđain,
- eará bohtu: bálkábohtu, ealáhusbohtu ja buohcanruđat mat eai leat dinejuvvon boazodoalus, máksojuvvon beaiveruđat, bargonávccahisvuodaoadju ja bargočielggadanruđat refereansaáigodagas, juhkkjuvvon viđain,
- ollislaš bohtu: refereansabohtu ja eará bohtu supmi,
- ovttaolbmopenšuvdna: árrapenšuvdna, mii addojuvvo siidaoasi eaiggádii,
- guovtteolbmopenšuvdna: árrapenšuvdna, mii addojuvvo siidaoasi eaiggádii ja su náittosguoibmái/ovttasorui, beroškeahhtá lea go siidaoassi registrerejuvvon nuppi vai goappaš náittosguimmežiid/ovttasorruid nammi.

Gáldu: [Forskrift om tidligpensjon i reindriften](#) (Lovdata)

Kommentárat njuolggadussii

Bustávva a. - referánsaáigodat

Referánsaáigodat lea vihtta oktilaš jagit, mas maŋemus jahkki lea guokte jagi ovdal ohcanjagi. Ovdamearkka dihte lea referánsaáigodat ohcamiin maid Eanandoallodirektoráhtta oažžu jagis 2023, jagit 2017-2021. Referánsaáigodat ii sáhte rievdaduvvot. Jus ohcci sádde ovdagihtiiohcamuša ovdal jahkemolsuma ja dievaslaš ohcamuša maŋgel jahkemolsuma, de sáhtá ohcci válljet galgá go referánsaáigodat rievdaduvvot ovttá jagi ovddos, dahje diktit seamma jagis go ohcamušas maid vuosttaš geardde sáddii, vrd. § 14 nuppi lađđasa.

Bustávva b. - referánsaboahu

Referánsaboahu lea boazodoalu ealáhussubmi ja máksojuvvon buohcanruđat maid lea dinen boazodoalus referánsaáigodagas, juhkkjuvvon viđain.

Bustávva c. - eará boahu

eará boahu lea submi bálkáboadus, ealáhusboadus ja buohcanruđain mat eai leat dinejuvvon boazodoalus, máksojuvvon beaiveruđat, bargonávccahisvuodaoadju ja bargočielggadanruđat refereansaáigodagas, juhkkjuvvon viđain.

Eanandoallodirektoráhtta rehkenastá “eará boađu” nu go referánsaboađu das badjelis, dušše daid dietnasiin mat leat namuhuvvon “eará boađuid” vuolde. Ahkepenšuvdna ii leat meroštallanvuodus dan boahtjoavkkus.

Bustávva d. - ollislaš boahu

Ollislaš boahu lea refereansaaboađu ja eará boađu supmi.

Bustávva e. - ovttalbmopenšuvdna

Ovttalbmopenšuvdna lea árrapenšuvdna, mii addojuvvo siidaoassejođiheaddjái. Jus náittosguimmežiin/ovttasássiin lea goabbat siidaoassi, de sáhtá juolluduvvot ovttalbmopenšuvdna goabbái nai.

Bustávva e. - guovttiolbmopenšuvdna

Guovttiolbmopenšuvdna lea árrapenšuvdna, mii addojuvvo siidaoassejođiheaddjái ja su náittos-/ássanguoibmái. Guovttiolbmopenšuvdna sáhtá oažžut sihke dalle go siidaoassi lea ovttá olbmo namas ja goappáš náittos-/ássanguimmežiid namas.

Ii leat vejolaš ohcat sirdojuvvot ovttalbmopenšuvnnas guovttiolbmopenšuvdnii, vrd. § 12 goalmát lađas.

§ 4. Daguheapmi ja heaittiheapmi

Gáibádussan oažžut árrapenšuvdna lea ahte siidaoassi lea daguhuvvon eará olmui dahje heaittihuvvon. Galgá čálalaččat duodaštuvvot ahte son gii sirdá /soai geat sirdiba dahje heaittiha/heaittiheaba, ii/eaba áiggo fas álggahit boazodoalu. Gáibiduvvo duodaštus stáhtahálddašeaddjis mii čájeha ahte bohccot leat daguhuvvon ja vejolaš duodaštus mii čájeha ahte bohccot leat njuovjuvvon.

Jus náittosguimmežat/ovttasássit jodiheaba goabbat siidaoasi, de sáhttiba olahit árrapenšuvnna sorjákeahhtá goabbat guoimmiska, jus heaittiheaba/daguheaba eará olbmui iežaska siidaoasi.

Odđa eaiggát ii sáhte leat luohppi náittosguoibmi/ovttasorru, eai su váhnemat eai ge oappát ja vieljat.

Siidaoasi ovddeš jodiheaddji gii lea luohpan árrapenšuvnnain, oažžu atnit gitta 20 heakka ovttas siidaoasis. Náittosguimmiin/ovttasássiin, geat ledje seamma siidaoasi lahtut, sáhttet leat oktiibuot 30 heakka.

Gáldu: [Forskrift om tidligpensjon i reindriften](#) (Lovdata)

Kommentárat mearrádussii

Vuosttaš lađas: gáibádus daguhuvvama/heaittiheami birra

Mearrádus eaktuda ahte ohcci siidaoassi lea daguhuvvon eará olbmui dahje heaittihuvvon. Siidaoasi daguheami eavttut bohtet ovdan boazodoallolágas § 15. Siidaoasi heaittiheami eavttut bohtet ovdan boazodoallolágas § 16.

Eanandoallo- ja biebmodepartemeantta lea čielggadan ahte šiehtadus ohcci ja eará boazoeaiggáda gaskkas siidaoasi daguheami birra, mas maid boahhtá ovdan goas siidaoassi daguhuvvo, sáhttá leat doarvái duođaštus áigemuddui goas bohccot leat daguhuvvon. Eanandoallodirektoráhtta ferte liikka sáddet gažaldaga stáhtahálddašeaddjái, geat dárkkistit ahte eaktu lea devdojuvvon, vrd. § 12 nubbi lađas.

Go ohcci sádde árrapenšuvnna ohcama, de son ferte bidjat mielddusin čálalaš cealkámuša ahte son gii luohpá boazodoalus ii áiggo šat álggahit boazodoalu. Heaitincealkámuš gávdno Eanandoallodirektoráhta neahttasiiddus.

Jus son gii oažžu árrapenšuvnna liikka álggaha boazodoalu, de sáhttá son massit vuoigatvuoda oassái árrapenšuvnnas dahje olles árrapenšuvdnii. Son gii oažžu árrapenšuvnna lea álggahan boazodoalu jus lea šaddan siidaoassejodiheaddjin dahje ceggen ealu eambo go oažžu njuolggadusa mielde.

Deavdin dihte eavttu ahte ii oaččo eaiggádit eambo go 20/30 bohcco, vrd. § 4 njealját lađas, ferte ohcci duođaštit ahte bohccot leat daguhuvvon eará olbmui dahje njuovvovuvvon. Ohcci sáhttá duođaštit dan stáhtahálddašeaddji attererema bokte. Vaikko náittos-/ássanguoibmi ii oaččo árrapenšuvnna, de guoská boazolohkogáibádus sutnje maid.

Njuolggadusas ii leat čilgejuvvon dađi eambo das mii gáibiduvvo nu ahte ohcci oažžu dárbblašlaš “attererema stáhtahálddašeaddjis ahte bohccot leat daguhuvvon eará olbmui”. Váiddaáššis jagis 2017 árvvoštalai Eanandoallo- ja biebmodepartemeantta ahte sudno šiehtadus, geat daguheaba bohccuid nuppis nubbái, mas lea daguheami dáhton, lea doarvái duođaštus dan áigemuddui go bohccot leat daguhuvvon. Ohcci sáhttá viežžat šiehtadusa Eanandoallodirektoráhta neahttasiiddus, ja šiehtadusa ferte duođaštit vuolláičállagiin. Go bohccuid daguha nuppi olbmui, de berre daid merket bealljegilkoriin vai oidno ahte leat daguhuvvon, dastánaga go lea vejolaš dan dahkat.

Dieduid dan birra ahte bohccot leat njuovjuvvon sáhttet vižžojuvvot ovdamearkka dihte njuovvanraporttas man oažžu dan njuovahagas mii lea njuovvan.

Nubbi lađas: Sorjákeahtá árrapenšuvdna

Go náittos-/ássanguimmežat jodiheaba goabbat siidaoasi, de eaba dárbbas náittos-/ássanguimmežat geahpedit iežas ealu jus náittos/ássanguoibmi eará siidaoasis luohpa árrapenšuvnnain.

Goalmmát lađas: ođđa siidaoassejodiheaddji

Son guhte daguha bohccuid nuppi olmui mearkkaša das son guhte luohpa árrapenšuvnnain. Ođđa siidaoassejodiheaddji ii sáhte leat náittos-/ássanguoibmi, váhnen dahje oabba/viellja sutnje gii luohpa árrapenšuvnnain, dan dihte go ulbmil ortnegiin lea álkidit buolvvaid gaskasaš sirdima boazodoalus.

Njealját lađas: lohku bohccuin iežas mearkkas siidaoasis

Son gii luohpa árrapenšuvnnain ja su vejolaš náittos-/ássanguoimmi geahččobohccuid lohku dárkkistuvvo boazodoallodieđáhusas. Jus siidaoassejodiheaddjis, ja vejolaš náittos-/ássanguoimmi, leat eambbo bohccot go dat mii lea lobalaš § 4 goalmmát lađđasa mielde, de sáhtá árrapenšuvnna vuostáiváldi massit vuoigatvuođa oassái árrapenšuvnnas dahje olles árrapenšuvnna (geahča vuosttaš lađđasa kommentáraid). Árrapenšuvnna vuostáiváldi, gii oažžu ovttalbmopenšuvnna, ii sáhte eaiggádit eambbo go 20 bohcco iežas mearkkas. Jus vuostáiváldis lea náittos-/ássanguoibmi, de ferteba goappašagat unnidit boazologu vai sudnos leat eanemusat 30 heakka. Dat gusto dušše jus náittos-/ássanguimmežat leaba seamma siidaoasis.

§ 5. Bissovašvuohta ealáhusas

Árrapenšuvnna oažžun lea dan duohken ahte siidaoasi jodiheaddjis lea daguhan- dahje heaittihanáigge alddis leamaš siidaoassi unnimustá maŋemus 15 jagi.

Gáldu: [Forskrift om tidligpensjon i reindriften](#) (Lovdata)

Kommentárat mearrádussii

Daguhan- dahje heaittihanáigi dat lea vuodđun áigemearrái. Jus ovdamearkka dihte daguhanáigi lea ođđajagimánu 15. b. 2023, de gáibiduvvo ahte ohcci lea leamaš siidaoassejodiheaddji oppalohkái unnimustá ođđajagimánu 15. b. 2008 rájes. Boazodoallodieđáhusa diedut sáhttet geavahuvvot dárkkistan dihte ahte eaktu lea devdojuvvon.

§ 6. Ahkemearit

Vuoigatvuohta oažžut ovttalbmopenšuvnna lea siidaoasi jodiheaddjis gii lea deavdán 57 jagi. Vuoigatvuohta oažžut guovtteolbmopenšuvnna lea go náittosguoibmi/ovttasorru dasa lassin lea deavdán 57 jagi.

Árrapenšuvnna vuoigatvuohta gahččá eret dan mánu loahpas go son gii penšuvnna oažžu, deavdá 67 jagi.

Gáldu: [Forskrift om tidligpensjon i reindriften](#) (Lovdata)

Kommentárat mearrádussii

Vuosttaš lađas: ahkegáibádus

Jus ohcci lea juo deavdán 57 jagi go ohcá, de máksojuvvo pensuvdna dan mánu rájes go buot dárbblaš duodaštusat leat dolvojuvvon boazodoallohálddahussii, ja eavttut leat muđui devdojuvvon.

Nubbi lađas: árrapenšuvnna vuoigatvuođa massin

Jus goappaš náittos-/ássanguimmežat leaba deavdán 57 jagi, de máksojuvvo pensuvdna goappaš beallálaččaide dan mánu rádjái go deavdiba 67 jagi. Das oaivvilduvvo ahte vaikko okta náittos-/ássanguoibmi deavdá 67 jagi, de joatká nubbi náittos-/ássanguoibmi oažžut árrapenšuvnna dassáži son maid deavdá 67 jagi.

Jus okta náittos-/ássanguoibmi lea deavdán 57 jagi, muhto nubbi ii leat deavdán 57 jagi, de lea árrapenšuvdna dušše vuoigaduvvon sutnje gii lea deavdán 57 jagi. Dan geažil go ii leat vejolaš ohcat sirdit ovttaolbmopenšuvnnas guovttiolbmopenšuvdnii, vrd. § 12, de sáhtá ohcci válljet vuordit sáddet guovttiolbmopenšuvnnaohcamuša dassáži goappaš náittos-/ássanguimmežat deavdiba ahkegáibádusa.

Jus galgá sirdit guovttiolbmopenšuvnnas ovttaolbmopenšuvdnii, de ferte geahččat § 10 kommentáraid.

§ 7. Refereansabohtu

Siidaoasi eaiggádis ja náittosguoimmis/ovttasorru galgá leamaš unnimustá 45.000 ruvnno oktii refereansabohtun.

Eanandoallodirektoráhta sáhtá sierra árvvoštallama vuodul dohkkehit ahte ealáhusbohtu guolásteamis, bivddus ja eará ealáhusas lassin boazodollui rehkenastojuvvo mielde refereansabohtui.

Gáldu: [Forskrift om tidligpensjon i reindriften](#) (Lovdata)

Kommentárat mearrádussii

Vuosttaš lađas: referánsabohtu unnimusgáibádus

“Referánsabohtu oktii”-sátnáдемиин oaivvilduvvo das náittosguimmiid obbalaš referánsabohtu mii ferte leat unnimustá 45 000 ruvnno. Referánsabohtu lea boazodoalu ealáhusbohtu ja buohcanruđat maid lea dinen boazodoalu čađa, vrd. § 3 bustávva b.

Ovdamearka rehkenastimis:

Kaleanddarjahki	2016	2017	2018	2019	2020	SUBMI
Ealáhusbohtu boazodoalus	350 000	50 000	200 000	200 000	150 000	950 000

ruvnnuin						
Buohcanruđat maid lea dinen boazodoalus ruvnnuin	25 000		25 000			50 000

Submi buohcanruđain maid lea dinen boazodoalus ruvnnuin	Submi ealáhusboahtu boazodoalus ruvnnuin	Submi	Referánsabohtu ruvnnuin (SUBMI/5)
50 000	950 000	1 000 000	200 000

Dan ovdamearkkas lea referánsabohtu 200 000 ruvno, mii lea eambo go 45 000 ruvno, ja eaktu lea de devdjuvvo.

Ealáhusboahtu dat sáhtta leat referánsabohtu vuodđun, iige bálkádienas. Dan lea Eanandoallo- ja biebmodepartemeantta cealkán váiddaáššis mii bođii ohccis mas ledje bálkádietnasat NBR árrasdoaimmas. Departemeantta čálii ahte vaikko árrasdoaimmadietnasa boazodoalus sáhtta árvvoštallat siidaoasse- ja boazosearvedoarjaga njuolggadusas § 8, de ii leat sullasaš vejolašvuohta árrapenšuvnna mearrádusain. Ii leat vejolaš dispenseret ge árrapenšuvnna njuolggadusa mearrádusain.

Nubbi lađas: eará boadut

Mearrádusas lea vejolaš váldit vuhtii boazodoalu lassiealáhusaidda sisabohtuid referánsabohtu vuodđui, nu go lea čilgejuvvo njuolggadusas § 3 bustávva b.

“Eará lassiealáhusas” galgá leat áššálaš oktavuohka árbevirolaš boazodollui. Ferte leat lagas ja lunddolaš čanastat boazodoallo ealáhusboadus ja eará lassiealáhusa boadus. Dakkár lassiealáhusat sáhttet leat dietnas man bohccobuktagiid duddjoma bokte, murjema bokte, rievssatgárduma bokte, johka- ja jávreguolásteami bokte lea háhkan alcces (vrd. Skatte-ABC 2022 čuokkis 8.2). Turistendoaimmat, biebmovásáhusat ja sullasaš doaimmat leat mearrádusa geavahanviidodaga olggobealde.

Váiddaáššis mii lei ovttá siidda birra mas ledje eanas dietnasat boazodoallovuodot turistemis celkkii Eanandoallo- ja biebmodepartemeantta ahte turistendoaimmat eai oidnojuvvo “eará lassiealáhussan” § 7 nuppi lađđasa mielde. Turistendoaimma spiehkasta das mas muđui lea lagas ja lunddolaš čanastat boazodoallobargguide. Ulbmila § 1 ektui gusto ortnet sidjiide, geain váldooassi dietnasis lea bohtán boazodoalus. Dan dihte galgá dušše mearrádus fátmastit dušše dábálaš boazodoalu.

§ 8. Bohtogáibádusat ovttalbmopenšuvnna juolludeapmái

Siidaoasi jodiiheadji refereansabohtu ferte dahkat unnimustá 50 proseantta eaiggáda ollislaš sisabohtus, dahje eaiggáda ja náittosguoimmi/ovttasorru ollislaš refereansabohtu ferte dahkat unnimustá 50 proseantta sudno ollislaš sisabohtus.

Gáldu: [Forskrift om tidligpensjon i reindriften](#) (Lovdata)

Kommentárat mearrádussii

“Ollislaš sisaboađuin” oaivvilduvvo referánsaboađu ja eará boađu submi, vrd. § 3 vuosttaš lađas bustávva d. Jus eaktu ii leat devdojuvvon de ferte Eanandoallodirektoráhtta hilgut ohcama. Eai leat mearrádusat njuolggadusas mat dahket vejolažžan dispenseret eavttuin.

Ovdamearka mo siidaoassejodiheaddji ovddas sáhtta rehkenastojuvvot:

	2016	2017	2018	2019	2020	SUBMI
Ealáhusboahtu boazodoalus ruvnnuin	350 000	50 000	200 000	200 000	150 000	950 000
Buohcanruđat maid lea dinen boazodoalus ruvnnuin	25 000		25 000			50 000
Sisaboahtu mii ii boađe boazodoalus ruvnnuin (dása gullet buohcanruđat maid lea dinen eará sajis go boazodoalus je.)	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	500 000

Submi buohcanruđain maid lea dinen boazodoalus ruvnnuin	Submi ealáhusboahtu boazodoalus ruvnnuin	Submi	Referánsaboahtu ruvnnuin (SUBMI/5)
50 000	950 000	1 000 000	200 000

Referánsaboahtu ruvnnuin (SUBMI/5)	Eará sisaboahtu ruvnnuin (SUBMI dienas mii ii boađe boazodoalus/5)	Oktasaš dienas ruvnnuin (SUBMI)
200 000	100 000 (500 000/5)	300 000

Oktasaš dienas lea 300 000 ruvno, das lea 50 proseantta 150 000 ruvno. Referánsaboahtu ferte dan dihte dahkat unnimusat 150 000 ruvno dan oktavuodas. Referánsaboahtu dahká 200 000 ruvno.

Rehketbihtás boahtá ovdan ahte referánsaboahtu dahká eambo go 50 proseantta oktasaš dietnasiin, ja eaktu lea devdojuvvon.

§ 9. Lassigáibádus guovtteolbmopenšuvnna juolludeapmái

Náittosguoimmi/ovttasorru ferte leat unnit go 80.000 ruvnno eará bohtun, ja eaiggáda ja náittosguoimmi/ovttasorru ollislaš refereansabohtu ferte dahkat unnimustá 50 proseantta sudno ollislaš sisaboadus.

Gáldu: [Forskrift om tidligpensjon i reindriften](#) (Lovdata)

Kommentárat mearrádussii

Mearrádus čilge lassigáibádusa náittos-/ássanguoibmái juolludan dihte guovtteolbmopenšuvnna. Oktasaš sisaboaduid gáibádusa čilgehussii gávnnat § 8 mearrádusas. Gáibádusat galget leat devdojuvvon dalle go ohcá.

§ 10. Guovtteolbmopenšuvnna juohkin

Guovtteolbmopenšuvdna juhkkjuvvo ovttá meari siidaoasi ovddeš jodiheaddjái ja náittosguoibmái/ovttasorru goabbái nai. Seamma juogadus bisuhuvvo jus earráneaba/heaitaleaba.

Jus siidaoasi ovddeš jodiheaddjis dahje náittosguoimmi/ovttasorru, geat oažžuba guovtteolbmopenšuvnna, juobbá jápmá árrapenšuvdnaáigodagas, de manná báhcán náittosguoibmi/ovttasorru ovttolbmopenšuvdnii.

Gáldu: [Forskrift om tidligpensjon i reindriften](#) (Lovdata)

Kommentárat mearrádussii

Vuosttaš lađas:

Eai leat kommentárat.

Nubbi lađas:

Jus náittos-/ássanguoimmiide lea juolluduvvon guovtteolbmopenšuvdna ja nubbi náittos-/ássanguoibmi vádjola eret, de leaska oažžu ovttolbmopenšuvnna. Leaska ii dárbbas ođđasit ohcat, muhto ferte addit dieđu ahte náittos-/ássanguoibmi lea eret vádjolan.

Máksomearri lea seamma go ovttolbmopenšuvnna máksomearri.

§ 11. Ovttastahttin ja unnideapmi

Árrapenšuvdna dán njuolggadusa mielde ii addojuvvo áigodahkii masa álbmotoadju juolluda bargonávccahisvuodaoaju, barguimáhcahanruđaid, dahje manjibáhccipenšuvnna.

Árrapenšuvnna máksomearri ii galgga leat eanet go ovddeš siidaoassejodiheaddji ja vejolaččat maiddá náittosguoimmi/ovttasorru ollislaš refereansabohtu.

Gáldu: [Forskrift om tidligpensjon i reindriften](#) (Lovdata)

Kommentárat mearrádussii

Lea eaktu ahte son gii oažžu árrapenšuvnna, sus ii sáhte leat ealáhusdientas boazodoalus dan dihte go árrapenšuvdna galgá buhtadit osiid boazodoallodientasis. Dat liikka ii gusto jus árrapenšuvnna vuostáiváldis lea ealáhusdientas dan 20, vejolaččat 30, bohccos mat sus sáhttet leat § 4 goalmát lađđasa mielde. Boazodoallit sáhttet dan dihte ain deavdit dietnasiid ealáhusdieđáhussii. Jus stáhtahálddašeaddji oaidná ahte leat eahpelunddolaš alla njuovvanlogut boazologu ektui sus gii oažžu árrapenšuvnna, de ferte árvvoštallat dárkkisteami dárbbu. Eahpelunddolaš alla njuovvanlohku sáhtta leat ovdamearkka dihte jus sus lea lohpi eaiggádit 20 bohcco, muhto lea njuovvan 25 bohcco manemus boazodoallojagis.

Árrapenšuvdnaortnet ii galgga hehttet árrapenšuvnna vuostáiváldi “eará sisaboađuid”. Sisaboađut mat eai leat boazodoalu ealáhusboahtu eai váikkut árrapenšuvnna sturrodahkii. Náittosguoimmežiin sáhtta goappás nai leat vaikko man olu bálkádientas dahje dientas eará ealáhusdoaimmain, árrapenšuvnna lassin.

Vuosttaš lađas: álbmotoaju juolludeamit, penšuvnnat je.

Árrapenšuvnna vuostáiváldi sáhtta oažžut šiehtaduvvon penšuvnna (AFP) álbmotoajus seammás go oažžu árrapenšuvnna. Ohcama ja árrapenšuvnna meroštallama oktavuodas ii leat AFP oassin eará dietnasiin.

Jus ohcci oažžu álbmotoajus doarjagiid mat leat namuhuvvon § 11 vuosttaš lađđasis, de sáhtta Eanandoallodirektoráhtta njuolggadusa § 14 mielde addit gaskaboddosaš vástádusa ovdagihtiohcamis. Dakkár vástádus lea gustovaš 12 mánu. Eanandoallodirektoráhtta ii sáhte gal juolludit árrapenšuvnna ovdal ohcci lea duođaštan ahte son lea cealkán eret daid doarjagiid álbmotoajus. Ohcci ii sáhte máksit ruovttoluotta bargonávccahisvuodaoaju dahje manjibáhccipenšuvnna man lea ožžon dainna jurdagiin ahte sutnje juolluduvvo árrapenšuvdna árabut áigemuttus.

Jus árrapenšuvnna vuostáiváldi oažžu bargonávccahisvuodaoaju, barguimáhcahanruđaid, dahje manjibáhccipenšuvnna álbmotoajus seammás go oažžu árrapenšuvnna dan njuolggadusa mielde, de sáhtta vuostáiváldi massit vuoigatvuodá osiide árrapenšuvnnas dahje olles árrapenšuvdnii.

Ovttalbmopenšuvnna oktavuodas sáhtta náittos-/ássanguoibmi oažžut buot lágan oadjuđaid seammás go ohcci oažžu árrapenšuvnna.

Nubbi lađas: penšuvnna máksin

Juolluduvvon árrapenšuvdna ii galgga leat eambbo go oktasaš referánsabohtu jahkásaččat. Guovttiolbmopenšuvnna oktavuodas ferte náittos-/ássanguimmiin leat oktasaš referánsabohtu mii lea 300 000 ruvnno dahje eambbo vai oažžuba nu olu penšuvnna go vejolaš guovtti olbmui. Ovttalbmopenšuvnna oktavuodas lea alimus submi 210 000 ruvnno, vrd. § 15.

Jus referánsabohtu lea eambbo go 45 000 ruvnno, muhto unnibut go 210 000/300 000 ruvnno, de lea jahkásaš máksámuš seamma go ohcci referánsabohtu.

§ 12. Ohcamiid sisasádden ja gieđahallan

Ohcan galgá čállojuvvot Eanandoallodirektoráhta mearridan skovvá, ja dan galgá siidaoasi ovddeš jođiheaddji ja vejolaš náittosguoibmi/ovttasorru vuolláičállit. Ohcan sáddejuvvo stáhtahálddašeaddjái.

Ohccis lea ovddasvástádus das ahte ohcan lea dievaslaččat ja riekta devdojuvvon. Stáhtahálddašeaddji bearráigeahččá ahte skovvi lea riekta devdojuvvon, ahte buot dárbblaš duođaštusat leat mielde ja addá, jus lea dárbblaš, cealkámuša áššis. Stáhtahálddašeaddji sádde ohcama oktan mildosiiguin Eanandoallodirektoráhtii, mii mearrida ohcama.

Árrapenšuvdnaáigodagas ii leat vejolaš ohcat sirdojuvvot ovttalbmopenšuvnnas guovtteolbmopenšuvdnii.

Gáldu: [Forskrift om tidligpensjon i reindriften](#) (Lovdata)

Kommentárat mearrádussii

Vuosttaš lađas: ohcanskovvi

Ohcci galgá deavdit ohcanskovi man Eanandoallodirektoráhtta lea mearridan. Ohcci galgá bidjat mielddusin:

- vearrowehketdoalu dahje čálihuvvon vearovuođu mañemus viđa vearrowidjanáigodagaide mat leat referánsaáigodagas (geahča fuomášumiid § 3 mearrádusaide das badjelis)
- čálalaš cealkámuša ahte ohcci ii áiggo álggahit boazodoalu
- duođaštusa ahte daguha siidaoasi nuppi olbmui/duođaštus ahte siidaoassi lea heaittihuvvon
- stáhtahálddašeaddji attereren ahte bohccot leat daguhuvvon nuppi olbmui
- vejolaš šiehtadusa daguheami birra ođđa/eará siidaoassejođiheaddji vuollái

Ohcama galgá sáddet stáhtahálddašeaddjái, gii dárkkista ohcama ovdal go sáddejuvvo Eanandoallodirektoráhttii mii meannuda ohcama.

Nubbi lađas: ohcci ovddasvástádus ja ohcama dárkkisteapmi man stáhtahálddašeaddji čađaha

Stáhtahálddašeaddji dárkkista dieđuid ohcamis ovdal go sádde dan viidasit Eanandoallodirektoráhttii, mii meannuda ohcama. Stáhtahálddašeaddji dárkkista ahte submi mii lea ohcanskovis oktiivástida dieđuiguin vearrowehketdoalus, ahte skovi oasit leat devdojuvvon, ahte lea njuovvan bohccuid ja duođaštus ahte siidaoassi lea daguhuvvon, ahte ohccis lea leamaš siidaoassi 15 jagi, ahte ohcci ahki oktiivástida § 6 gáibádusain, ja ahte referánsabođu ja eará bođu gáibádusat §§ 8 ja 9 mielde leat devdojuvvon.

Go ohcan lea dárkkistuvvon, de stáhtahálddašeaddji galgá sáddet ohcama mildosiiguin Eanandoallodirektoráhttii mat meannudit ohcama.

Stáhtahálddašeaddjis lea iešheanálaš ovddasvástádus bagadallat ohcci, vrd. hálddašanlága § 11. Eanandoallo- ja biebmodepartemeantta lea váiddaáššis cealkán ahte lea váttis diehtit sihkarit ahte ohcci lea ožžon dárbblaš dieđuid ja bagadallama, ja ahte dat eahpesihkárvuolta ferte váidaleaddji buorin boahtit.

Lea erenoamáš dehálaš dárkkistit ahte referánsaáigodaga sisabođut leat čilgejuvvon, ja ahte dat devdet eavttuid. Ohcamis galgá leat kopijja vuodus ovdal vearu juohke ovttá jagi ovddas dan viđa jagis referánsaáigodagas, ja direktoráhtta ferte dárkkistit ahte ohcama logut oktiivástidit loguiguin

mat dahket vuodu verrui.

Goalmmát lađas: Sirdit ovttalbmopenšuvnnas guovttiolbmopenšuvdnii

Mearrádusa mielde ii sáhte náittos-/ássanguoibmi ohcat rievdadit árrapenšuvnna manjelaš jus ohccái juolluduvvo árrapenšuvdna. Dat gusto vaikko náittos-/ássanguimmežiin lea oktasaš siidaoassi. Stáhtahálddašeaddji ferte dan dihte bagadallat ohcci ja náittos-/ássanguoimmi dan ráddjejumi birra ovdal go ohcan sáddejuvvo Eanandoallodirektoráhttii. Stáhtahálddašeaddji galgá dárkkistit ahte goappaš náittos-/ássanguimmežat leaba vuolláičállán ohcama.

§ 13. Árrapenšuvnna meroštallan ja máksin

Árrapenšuvdna meroštallojuvvo dan mánu rájes go ortnega gáibádusat leat devdojuvvon ja ohcan oktan visot dárbbaslaš duođaštusaiguin lea joavdan stáhtahálddašeaddji gihtii.

Árrapenšuvdna máksojuvvo mánnosaččat. Ii leat lohpi daguhit earáide árrapenšuvdnabearramiid oapmin dahje pántan.

Meroštallojuvvon submi ii máksojuvvo jus lea unnit go 500 ruvno juohke njealjadasjagis.

Gáldu: [Forskrift om tidligpensjon i reindriften](#) (Lovdata)

Kommentárat mearrádussii

Vuosttaš lađas:

Árrapenšuvdna rehkenastojuvvo ja máksojuvvo dan mánu rájes go ohcan sáddejuvvui stáhtahálddašeaddjai ja go lea duođaštuvvon ahte eará eavttut leat devdojuvvon.

Nubbi lađas:

Árrapenšuvdna ii leat penšuvdnaaddi dienas. Vearru gessojuvvo, ja vuostáiváldi máksá oadjodivada vuollegis máksomeriin. Dienasvejolašvuohta árrapenšuvnna lassin sihkkarastá ahte vuostáiváldi sáhtá dinet penšuvdnačuoggáid árrapenšuvdnaáigodagas.

Goalmmát lađas:

Eai leat kommentárat.

§ 14. Ovdagihtii lohpadus

Siidaoasi jodiheaddji ja náittosguoibmi/ovttasorru sáhttiba gáibidit oažžut gaskaboddosaš lohpadusa gažaldagas leaba go soai vuoigaduvvon árrapenšuvdnii. Ovdagihtii lohpadus lea gustovaš guoktenuppelohkái mánu dan rájes go lea joavdan ohccái. Ohcci ii dárbbas sáddet ođđa ohcama jus ovdagihtii lohpadus addojuvvo ja buot eavttut devdojuvvojit dan guoktenuppelohkái mánu áigodagas go ovdagihtii lohpadus gusto.

Jus guoktenuppelohkái mánu áigodagas boahtá ođđa meroštallanjahki meroštallamii, de sáhtá ohcci válljet háliida go váldit dán jagi mielde meroštallamii vai háliida go doalahit áigodaga nu go dat lei álgoohcamis.

Gáldu: [Forskrift om tidligpensjon i reindriften](#) (Lovdata)

Kommentárat mearrádussii

Vuosttaš lađas: gaskaboddosaš lohpadus

Siidaoasi jodiheaddji ja náittosguoibmi/ovttasorru sáhttiba gáibidit oažžut gaskaboddosaš lohpadusa gažaldagas leaba go soai vuoigaduvvon árrapenšuvdnii. Ulbmil gaskaboddosaš lohpadusain lea ahte ohcci sáhtta dahkat dárbbášlaš doaimmaid nu ahte árrapenšuvdna sáhtta juolluduvvot.

Go geavaha gaskaboddosaš lohpadus gažaldaga, de čielggada ohcci das ahte deavdá go ohcci árrapenšuvnna eavttuid ovdal go ohcci vejolaččat heaittiha dahje daguha siidaoasi nuppi olbmui.

Ohcci ii dárbbáš sáddet ođđa ohcama jus ovdagihtii lohpadus addojuvvo ja buot eavttut devdojuvvojit dan guoktenuppelohkái mánu áigodagas go ovdagihtii lohpadus gusto. Duogáš dasa lea álkkidahttin sihke ohccái ja hálldahusa áššemeannudeami.

Nubbi lađas: meroštallanjahki

Sáhtta geavvat ahte ovdagihtii lohpadus addojuvvo kaleanddarjagis ovdal go eavttut leat devdojuvvon. Ohcci sáhtta ieš válljet makkár referánsaáigodaga galgá bidjat vuodđun go dahkko mearrádus árrapenšuvnna birra. Dainna lágiin sáhtta ohcci bidjat dan buoremus áigodaga vuodđun go árrapenšuvdna galgá meroštallojuvvo.

§ 15. Máksomearit

Máksomeriid ovttaoibmo- ja guovtteolbmopenšuvdnii mearrida Stuoradiggi evttohusaid mielde jahkásaš proposišuvnnain boazodoallošiehtadallamiid birra, ja dat dahket 210 000 ruvno ovttaoibmopenšuvnna ja 300 000 ruvno guovtteolbmopenšuvnna dáfus.

Gáldu: [Forskrift om tidligpensjon i reindriften](#) (Lovdata)

Kommentárat mearrádussii

Máksomearit leat dan maid eanemusat sáhtta oažžut. Árrapenšuvdna ii sáhte leat eambbo go referánsaboahu man doarjjaoažžu sáhtta oažžut juolludeami oktavuodas.

§ 16. Bearráigeahčču

Stáhtahálldaseaddji dahje dat geasa Eanandoallodirektoráhta addá válldi, galgá bearráigeahččat ahte árrapenšuvnna máksin dáhphuvvá dán njuolggadusa mielde.

Ohcci lea geatnegas addit dárbbášlaš čuvgehusaid ja duodaštusaid ja dohkkehit bearráigeahču mii čađahuvvo.

Gáldu: [Forskrift om tidligpensjon i reindriften](#) (Lovdata)

Kommentárat mearrádussii

Vuosttaš lađas: bearráigeahčču

Bearráigeahčus mas lea láhkavuodđu njuolggadusas sáhtá leat ovdamearkka dihte iskat njuovvadáhtaid ja boazodoalldieđáhusa oaidnin dihte ahte árrapenšuvnna vuostáiváldis ii leat boazolohku badjel 20/30 heakka. Dakkár bearráigeahču sáhtá boazodoallohálldahus dahkat sihke ovdal árrapenšuvnna vuosttaš máksámuša, ja boahttevaš jagiin.

Nubbi lađas: dieđihangeatnegasvuohta

Boazodoallohálldahus ferte árvvoštallat makkár dieđut leat dárbbaslaččat bearráigeahču čađaheapmái, ja fertejit bivdit konkrehta dieđuid sus gean bearráigeahččet.

Vejolaš bearráigeahču oktavuodas fertejit hálldasánlága § 14 mearrádusat čuvvojuvvot.

§ 17. Manjelmáksin ja ruoktotmáksin boasttomáksimiid geažil

Son gii oažžu árrapenšuvnna, lea geatnegas almmuhit stáhtahálldasheaddjái diliid earáhuvvama birra, mat sáhttet váikkuhit su vuoigatvuođa oažžut árrapenšuvnna dahje penšuvnna sturrodaga.

Jus siidaoasi ovddeš jodiheaddji/náittosguoibmi dahje ovttasorru lea várrugas buori jáhku vuostá vuostáiváldán árrapenšuvnna, de sáhtá supmi gáibiduvvot ruoktotmáksojuvvot, dahje gessojuvvot boahttevaš olggosmáksimiin. Árrapenšuvdna sáhtá maiddái gáibiduvvot ruoktotmáksojuvvot, dahje gessojuvvot boahttevaš máksimiin, go siidaoasi ovddeš jodiheaddji/náittosguoibmi dahje ovttasorru dahje muhtun gii su/sudno bealis lea doaibman, várrugas buori jáhku vuostá lea addán boasttu dahje váilevaš čuvgehusaid. Seamma gusto jus hálldahus lea meaddán boastut máksit ja vuostáiváldi livččii galgan dán ipmirdit.

Gáldu: [Forskrift om tidligpensjon i reindriften](#) (Lovdata)

Kommentárat mearrádussii

Vuosttaš lađas: rievdadusaid dieđiheapmi

Áššáiguoskevaš dilit dan oktavuodas leat jus ohccis lea boazodoalus ealáhussisabohtu badjel dan ealáhusboadus dan 20/30 geahččobohccos maid ohcci oažžu eaiggádit, dahje jus ohcci oažžu barguimáhcahanruđa, bargonávccahisvuođaoaju dahje manjibáhccipenšuvnna, vrd. § 11.

Nubbi lađas: ruoktotmáksin

Eaktu “várrogas buori jáhkus” lea dábálaš juridihkalaš sátnádeapmi. Árvvoštallan lea objektiivvalaš. Árvvoštallanfáddán das lea dat ahte diđii go ohcci, dahje livčče go ohcci galgan diehtit ahte doarjamáksámuš lei boastut, das oaivvilduvvo ahte doarjja ii lean vuoigaduvvon ohccái.

Mearrádus lea “sáhtá” mearrádus, mii mearkkaša ahte lea hálldahusa friija árvvoštallama duohken ahte galgá go gáibidit ruoktotmáksima supmi ovddas. Árvvoštallama momeanttat leat earret eará man ollu ruđas lea sáhka, lea go persovdna ipmirdan boasttuvuođa, man guhkes áigi lea vássan dan rájes go boasttuvuohta fuomášuvvui ja man guhkes áigi lea vássan máksámuša rájes.

Rievttes máksámušat ja hárálaš hálldasheapmi almmolaš ruđaid badjel lea dábálaččat deháleabbo go dat ahte vuostáiváldi lea ipmirdan boasttovuođa.

§ 18. Váidin

Mearrádusa dán njuolggadusa mielde sáhtta váidit Eanandoallo- ja biebmodepartementii hálddašanlága olis.

Gáldu: [Forskrift om tidligpensjon i reindriften](#) (Lovdata)

Kommentárat mearrádussii

Jus ohcci áigu váidit áššemearrádusa, de ferte son sáddet váidaga Eanandoallodirektoráhttii. Eanandoallodirektoráhtta gieđahallá váidaga hálddašanlága mearrádusaid mielde. Jus Eanandoallodirektoráhtta ii rievdat iežas áššemearrádusa, de direktoráhtta sádde váidaga Eanandoallo- ja biebmodepartementtii loahpalaš meannudeapmái. Áššemearrádusas árrapenšuvnna birra oažžu ohcci dieđuid váidinvejolašvuoda birra, váidináigemeari birra ja čujuhusa gosa váidaga galgá sáddet.

§ 19. Fápmuiboahtin

Njuolggadus boahká fápmui suoidnemánu 1. beaivvi 2010. Seammás heaittihuvvo Njuolggadus boazodoalu árrapenšuvnna birra nr. 662 addojuvvon geassemánu 17. b. 2009.

Gáldu: [Forskrift om tidligpensjon i reindriften](#) (Lovdata)

Kommentárat mearrádussii

Eai leat kommentárat.